- verisuonten vauriot ja haavojen vuotaminen;
- rasvaembolia;
- hermovauriot;
- luunmurtumat tai hiusmurtumat;
- eripituiset raajat.

**Pian leikkauksen jälkeen ilmenevät haittavaikutukset (alle 1 kk):**

- leikkaushaavan aukeaminen ja vuotaminen;
- leikkaushaavan tai tekonivelen tulehdus;
- syvä verisuonitukos;
- tromboembolia;
- polvilumpion sijoiltaanmeno;
- tekonivelen osien paikoiltaan liikkuminen;
- voimakas sydämen, verisuonten tai hengityselinten vajaatoiminta;
- lääkeaineallergia.

**Myöhemmin leikkauksen jälkeen ilmenevät haittavaikutukset (yli 1 kk):**

- proteesin osat siirtyvät pois paikoiltaan luun pinnassa (tekonivel lonksuu);
- polvilumpion naksahtelu (väliaikaista, korjaantuu fysioterapialla);
- leikkaushaavan tai tekonivelen myöhäisessä vaiheessa ilmenevä ja syvällä sijaitseva tulehdus;
- syvä verisuonitukos;
- liiallinen luunkasvu tai arpikudos tekonivelen ympärillä;
- nivelen kalvokutistuma (taivutus- ja ojennusliikkeen rajoittuminen on väliaikaista, korjaantuu fysioterapialla);
- luunmurtumat lähellä tekoniveltä.

## KOTIHOITO POLVEN TEKONIVELLEIKKAUKSEN JÄLKEEN

**Mitä pitää välttää?**

- jalan liiallista sisään tai ulospäin kiertämistä; jalan taivuttamista sivusuunnassa;
- painavien tavaroiden nostamista ja työntämistä (yli 10 kg);
- painonnousua, sillä jokainen ylimääräinen kilo rasittaa tekoniveltä ja lisää sen irtoamisvaaraa;
- kaatumista ja iskuja;
- kyykistelyä;
- hyppäämistä;
- istumista pitkään jalat ristissä;
- sähköhoitoa tekonivelen alueella.

**Milloin tulisi hakeutua lääkärin vastaanotolle?**

Seuraavien oireiden ilmetessä on hakeuduttava hoitoon:

- kipu lisääntyy merkittävästi;
- voimakas turvotus;
- haavaa ympäröivä alue punoittaa;
- leikatulla alueella tuntuu kuumotusta;
- jatkuva kuume;
- haava tai arvet vuotavat;
- nivelen liikerata rajoittuu merkittävästi;
- varpaiden tunnottomuus, kalpeus.

Kaatumisen jälkeen on **hakeuduttava viipymättä sairaalahoitoon**, jos leikattu polvi vahingoittuu ja polvea ei voi liikuttaa kivuitta tai polvi on poikkeavassa asennossa.

**Hälytä apua välittömästi**, jos hengitysvaikeuksia ilmenee yllättäen. Kyseessä voi olla keuhkoveritulpan oire.

Estonia.eu
Positively surprising

WELCOME TO ESTONIA™

European Union
European Regional Development Fund

Investing in your future

Ortopeedia Arstid AS on Viron terveysliikunnan klusterin SportEST kumppani ja alan asiantuntija. SportEST yhteistyöverkosto yhdistää Viron tärkeimmät perus- ja tukipalveluja tarjoavat urheilu- ja liikuntalääketieteen organisaatiot ja yritykset. Lisätietoja klusterista ja terveysliikunnasta löytyy kotisivuilta **www.sportest.eu.**

**ORTOPEEDIA ARSTID AS**
Paldiski mnt. 68a, 10617 Tallinna, puh: +372 606 7747
orto@ortopeediaarstid.ee, **www.ortopeediaarstid.ee**

SportEST

ORTOPEEDIA ARSTID

# POLVEN TEKONIVELLEIKKAUS

## TIETOA POTILAALLE

**Polven tekonivelleikkaus** on tarpeen silloin, kun kulunut tai vaurioitunut nivel aiheuttaa sellaista kipua, johon lääkehoito ei tehoa, tai rajoittaa liikuntakykyä. Polven tekonivelleikkauksen tavoitteena on palauttaa raajan normaali asento ja tehdä nivelestä kivuton sekä mahdollistaa tavanomainen arki.

## NIVELVAURIOIDEN SYYT

Nivelvaurioita voivat aiheuttaa:

- nivelrustossa muutoksia aiheuttava sairaus (polvinivelen kuluma),
- nivelreuma,
- osteoporoosi (luukato),
- polven vammat.

## SAIRAALAAN SAAPUMINEN

Ota mukaan:

- ortopedin lähete sekä täytetyt lomakkeet ja kyselyt;
- henkilöllisyystodistus (passi, ajokortti tai henkilökortti);
- päivittäin käytettävät lääkkeet (mielellään kymmenen päivän annos);
- mukavat sisäjalkineet, joissa on liukastumaton pohja;
- henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet;
- päivittäin käytettävät apuvälineet (silmälasit, hammasproteesi, kuulolaite jne);
- kyynärsauvat.

## LEIKKAUKSEEN VALMISTAUTUMINEN SAIRAALASSA

- Kertokaa ehdottomasti lääkärille ja hoitajille mahdollisista lääkeyliherkkyyksistä (allergiset reaktiot, vatsavaivat jne.).
- Sopiva nukutus- tai puudutusmuoto valitaan yhteistyössä nukutuslääkärin kanssa, joka myös päättää leikkauspäivän lääkityksestä.
- Fysioterapeutti ohjeistaa leikkauksen jälkeisessä voimistelussa ja kuntoutuksessa.
- Leikkausta edeltävänä iltana annetaan veritulppaa ehkäisevä pistos.
- Leikkauspäivän aamuna ei saa syödä, juoda, pureskella purukumia tai tupakoida.

## LEIKKAUS

Polven tekonivelleikkaus voidaan tehdä nukutuksessa tai selkäydinpuudutuksessa potilaan maatessa kyljellään tai selällään. Selkäydinpuudutuksessa potilas on hereillä koko leikkauksen ajan, mutta alavartalo on tunnoton eikä jalkoja voi liikuttaa. Selkäydinpuudutuksen etu on pienempi riski nukutuksen verrattuna sekä parempi kivunhoito leikkauksen jälkeen (kipulääkitys selkäydinkanyylin kautta). Tarvittaessa saa myös rauhoittavan lääkityksen leikkausta seuraavan stressin vähentämiseksi.

Leikkaushaavassa on dreeni nesteen ja veren poistamiseksi tekonivelen ympäriltä. Haava peitetään pehmeillä siteillä. Leikkaus kestää noin 1–2 tuntia.

## LEIKKAUKSEN JÄLKEEN

- Leikkauksen jälkeen potilas viedään tehovalvontaosastolle, jossa potilaan tilaa ja puudutuksen häviämistä seurataan jatkuvasti.
- Potilaan yleiskunnosta riippuen leikattu nivel röntgenkuvataan joko heti leikkauksen jälkeen tai sitä seuraavina päivinä.
- Leikkauksen jälkeinen hoito jatkuu ortopedisellä osastolla, jossa on kaikki välineet leikkauksesta toipumisen varmistamiseksi.
- Ensimmäisinä leikkausta seuraavina päivinä potilas saa ennaltaehkäisevää kivunlievitystä ja pyydettäessä myös voimakkaampaa kivunlievitystä sekä antibiootteja tulehduksen välttämiseksi. On kuitenkin muistettava, että kivunlievityksestä huolimatta kipua voi olla muutamien leikkausta seuraavien päivien aikana. Sairaalassa annetaan myös veritulppaa ehkäisevää lääkitystä joko pistoksina tai suun kautta, ja tätä hoitoa jatketaan myös sairaalasta kotiuttamisen jälkeen.
- Virtsarakkokatetri poistetaan leikkausta seuraavana päivänä.
- Fysioterapeutti vierailee potilaan luona seuraavana päivänä ja fysioterapia aloitetaan heti. Fysioterapeutin antamien harjoitusten tekemistä on jatkettava myös sairaalasta kotiuttamisen jälkeen.
- Potilas viipyy ortopedisellä osastolla yleensä 4–5 päivää.

## LEIKKAUKSEEN LIITTYVÄT VAARAT JA MAHDOLLISETHAITTAVAIKUTUKSET

Huolimatta siitä, että polven tekonivelleikkaus on tavanomainen leikkaus hyvän yleiskunnon omaavilla potilailla, ja leikkaukseen sekä terveyteen kohdistuvia riskejä on vähennetty perusteellisilla tutkimuksilla sekä tarkastuksilla, noin 2 %:lla potilaista ilmenee haittavaikutuksia (vuoden kuluessa leikkauksesta).

Leikkaukseen liittyvät ongelmat voivat liittyä potilaan yleiseen terveydentilaan tai polvinivelen yksilölliseen anatomiaan (iän mukanaan tuomat muutokset). Myöhemmin ilmenevät ongelmat voivat pikemminkin olla seurasta potilaan elintavoista, uusista sairauksista tai mahdollisista loukkaantumisista.

Hoitavan lääkärin ja terveyskeskuslääkärin ohjeita noudattamalla komplikaatioiden mahdollisuutta voidaan vähentää merkittävästi.

**Leikkauksen aikana mahdollisesti ilmenevät haittavaikutukset:**

- anestesiaan liittyvät ongelmat: sydämen ja verisuonten tai hengityksen vajaatoiminta, aivojen verenkiertohäiriöt;